

683

Ä

Karolus.

Ajalooline jutustus Gesti minewikust.

Kirjutanud J. Järw.

Tallinnas.

Trükitud R. Paurmann'i raamatukaupluse kulguga.
1892.

Дозволено цензурою. Дерптъ, 13-го Іюня 1892 года.

Печатано въ типографіи Г. Матизена въ Ревелѣ.
Никольская улица, д. № 23.

I.

Al orus liikus jõe wesi wagusalt edasi, ülewal kaldal oli kena losj. See oli tore ja tugew ja ta torn säras wastu päikest heledaste. Ta oli hilja ehitatud.

Praegu oli losji kallal suur hulk inimesi töös. Ühed tegiwad ülewal kõrges müüri, teised kandfiwad kiwa ja saue neile kätte, kolmandad wedafiwad kraami tööplatsi pääle: uuele losjile ehitati walli.

Töö käis karmeste, sest tegijad oliwad tugewad, nende hulk suur ja sundijaid ka küllalt.

Rui luba anti lõunat pidama hakata, ütles üks teiste seast:

„Mis tartwis peame meie siin sihuteft tööd tegema? Hooned nende eneste ja nende loomade tartwis on ometi walmis, ja tugewad ja ilusad on need kõi. Müüri sees, mis praegu ehitame, ei wõi keegi elada. Mis jaoks oleks seda tartwis, kui neil meiega õiged mõtted oleks? Wennad, meie ehitame siin eneste wiimsele wabadusele wangi-koda. Wõi kas ei ole seda mitme losji juures juba küll nähtud?“

„Sa räägid õigust, Dglas,” tähendas teine vastu. „Aga kuhu wõime pääseda?”

„Skeenesele wangiraudu taguda, päälegi ilma-
füüta, ei kõlba meestele,” ütles Dglas kindlalt.
„Seda ei tee meie enam. Mis arwate — uhome
ristimise ära ja räägime lossihärrale tõesõna:
meie walli ei ehita! Meie ei lähe kellegi pääle
ega ka tema pääle, kui ta inimene on; mispärast
siis see walli ehitamine?”

„Jah, uhome ära!” hüüdsiwad teised vastu.

„Kerge ütelda,” hoiatas üks hulgaft. „Aga
siis tehakse meid kõik pärisorjaks. Mis siis?”

Dglas, arwata ligi neljakümne aastane kindla
moodiga mees, waatas tõsiselt hoiataja otja.
„Palju meie põlw siis nüüd ristiwee all parem?”
ütles ta. „Sa pahemaks läheb ta weel ifka. Eks
meie näe ja kuule seda igauks. Seda wõime ka
neist wallidest mõista, mis praegu ehitame. Sa
tulgu mis tahes, aga see ei sünni seotawale, et
ennast ise siduda aidata. Lubinghausen on küll
parem härra kui mõned teised, aga siiski tõusewad
need wallid selleks üles, et siit weel enam häda
meie pääle heita ja ise nende warjul julgemalt
elada wõida. Ei, meie auu, meie langenud waba-
dus, meie wahwate wanemate palaw weri, mis
wabaduse eest wõolanud, — weel peawad need
meile pühad olema. Mina wõin esimene olla, kes
Lubinghauseni ette astub ja ütleb: Meie pühamad
mälestused ei luba meid seda tööd enam ebasi teha.
Aga enne ristimeft ära.”

Tema julged, mehised filmad põlesitwad, kui ta neid sõnu rääkis.

Nad läksitwad alla jõe äärde. Dglase sõnad olitwad kõikide südame waimustuses ja julguses kui põlema süütanud, igamees tundis enesele suuremaks häbits ja alanduseks, walli ehitamise tööd eneste wabaduse kõwemaks wangistajaks weel edasi teha. Wapper waba waim meeste rinnas oli alles elaw, kui ta wägetwamate wäetwallaga maha rõhutud.

Ja mehed astusitwad jõe kaldale kofku ja üks hall isakene nende hulgast tõstis filmad taewa poole ja rääkis:

„Wana isa kõrges walguses, waata meie pääle! Otsas on sinu laste iluajad. Rasked murepäetwad on meie pääle langenud, rõõmupisarad kadunud, leinapisarad woolawad. Metsad kühawad nende kurbustusest, kes hilja rõõmsad olitwad, tuuledõhud wärisewad nende õhtamistest, kes hilja hõiskasitwad. Ja, ära lahutati sinu lapsed sinust. Waata meie pääle! Tagasi tuleme meie sinule. Rinnita meid! Ole meiega!”

Palatwad igatsuse pisarad kadunud talli aja järele weeresitwad wanakese wagadest filmadest. Nooremate filmist sõras kindlus ja wahwus.

Ja nad heitsitwad riided ära ja läksitwad jõe ja peksitwad eneste päält ristimise ära, nagu nad arwasitwad. Neid oli suur hulk.

Weest wälja tulles tundsitwad mehed endid uue eluga täidetud olevat. Pesemise puhtuse tundmine ihus ja waimustus südames oli neile iseene-